

Kjósarhreppur

Endurskoðunarskýrsla 2017

Maí 2018

Sveitarstjórn Kjósarhrepps

bt. Guðmundur H. Davíðsson, oddviti

Við höfum lokið endurskoðun okkar á ársreikningi Kjósarhrepps fyrir árið 2017.

Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum sveitafélagsins og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur. Ábyrgð okkar felst í því álitum sem við látum í ljós á ársreikningnum á grundvelli endurskoðunarinnar.

Endurskoðunin var framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Samkvæmt þeim ber okkur að skipuleggja og haga endurskoðuninni þannig að nægileg víska fái um að reikningsskilin séu án verulegra annmarka. Endurskoðunin, sem tekur mið af mati okkar á mikilvægi einstakra þátta og áhættu, felur í sér greiningaraðgerðir, úrtakskannanir og athuganir á gögnum til að sannreyna fjárhæðir og upplýsingar sem fram koma í reikningsskilunum. Endurskoðunin felur einnig í sér athugun á þeim reikningsskilaaðferðum og matsreglum sem notaðar eru við gerð reikningsskilanna og mat á framsetningu þeirra í heild.

Í skýrslu þessari fjöllum við almennt um störf okkar við endurskoðun ársreikningsins og niðurstöður hennar. Skýrslan er einungis ætluð sveitarstjórn og sveitarstjóra og er ekki hluti af áritun okkar á ársreikninginn.

Endurskoðun byggist meðal annars á góðu samstarfi við stjórnendur og starfsmenn sveitafélagsins og veittu þeir okkur alla þá aðstoð sem við óskuðum eftir og brugðust vel við ábendingum okkar. Við færum þeim okkar bestu þakkir fyrir gott samstarf.

Virðingarfyllt,

Reykjavík, 3. maí 2018

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir

Löggiltur endurskoðandi

Arna G. Tryggvadóttir

Löggiltur endurskoðandi

S: 840 5235

Netfang: arna.g.tryggvadottir@is.pwc.com

Afrit : Guðný G. Ívarsdóttir, sveitarstjóri

Efnisyfirlit

Sérstök
umfjöllunarefni
bls. 4

1

Áhættumat og áherslur
bls. 8

2

Innra eftirlit
bls. 12

3

Viðaukar
bls. 14

4

*Sérstök
umfjöllunarefni*

1

1. Sérstök umfjöllunarefni

Niðurstaða endurskoðunar

Fyrir liggur ársreikningur Kjósarhrepps fyrir árið 2017 sem lagður var fyrir sveitarstjórn til fyrri umræðu þann 5. apríl 2018 og stendur til að árita hann í sveitarstjórn við síðari umræðu þann 3. maí 2018. Við munum árita ársreikninginn samhliða seinni umræðu. Álit okkar kemur fram í áritun okkar á ársreikning Kjósarhrepps og er fyrirvaralaust. Í áliti okkar kemur fram: „Það er álit okkar að ársreikningur Kjósarhrepps gefi glögga mynd af afkomu sveitafélagsins á árinu 2017, efnahag þess 31. desember 2017 og breytingu á handbæru fé á árinu 2017, í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur og að skýrsla sveitarstjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.”

Langtímalán og fjárhagsleg staða sveitarfélagsins

Ársreikningurinn er gerður miðað við grunnforsendur um rekstrarhæfi. Í ársreikningi er fjallað nánar um fjárhagsstöðu sveitarfélagsins, en við viljum hér benda á nokkur atriði sem við teljum skipta máli varðandi mat á henni.

a. Heildarskuldir og skuldbindingar. Samkvæmt efnahagsreikningi A og B hluta nema heildarskuldir og skuldbindingar 779.405 þús. kr. í árslok 2017 miðað við 407.658 þús. kr. í árslok 2016 og hafa því hækkað um 371.747 þús. kr. sem er veruleg aukning frá fyrra ári en þessa aukningu má rekja að mestu leyti til fjárfestinga í hitaveitu og fjármögnun hennar.

b. Skuldaviðmið. Samkvæmt gildandi reglugerð nr. 502/2012 um fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga skal tryggja að sveitarfélög séu fjárhagslega sjálfbær. Til að ná því markmiði eiga heildarskuldir og skuldbindingar A og B hluta í reikningsskilum ekki að vera hærri en sem nemur 150% af reglulegum tekjum samkvæmt reikningsaðferðum sem lýst er í reglugerðinni. Samkvæmt 12. gr. sömu reglugerðar á að undanskilja veitu- og orkufyrirtæki frá skuldaviðmiði ef heildarútgjöld allra veitu- og eða orkufyrirtækja sem færð eru í B hluta eru umfram 15% af heildarútgjöldum A- og B hluta í reikningsskilum sveitarfélagsins eða ef heildarskuldir og skuldbindingar veitu- og eða orkufyrirtækja eru umfram 30% af heildarskuldum og skuldbindingum. Af heildarskuldum A og B hluta eru skuldir hitaveitunnar um 92%. Skuldaviðmið A og B hluta Kjósarhrepps í árslok 2017 án hitaveitu er því 31% en var 8% í lok árs 2016.

c. Veltufjárhlutfall. Veltufjárhlutfall reiknast sem hlutfall veltufjármuna og skammtímaskulda og sýnir hversu líklegt er að sveitarfélagið geti staðið undir skuldum sem þurfa að greiðast á komandi ári. Venjulega þykir eðlilegt að gera kröfu um að hlutfall þetta nái að minnsta kosti 1,0, annars sé hætta á að sveitarfélagið geti lent í greiðsluferfiðleikum þar sem veltufé dugir ekki fyrir skammtímaskuldum. Veltufjárhlutfall A og B hluta í árslok 2016 var 1,67 en hefur lækkað í 0,52 í árslok 2017. Þessi viðsnúningur er að mestu leyti vegna lána hjá Kjósarveitum sem þarf að endurfjármagna haustið 2018.

d. Eiginfjárhlutfall. Eiginfjárhlutfall A og B hluta er 25% í árslok 2017 en var 38% í árslok 2016.

1. Sérstök umfjöllunarefni framhald

Stjórnsýsluskoðun

Í samræmi við 72. gr. sveitastjórnalaga nr. 138/2011 skulu endurskoðendur sveitafélaga „kanna hvort fullnægjandi heimildir hafi verið fyrir útgjöldum og hvort almenn stjórnsýsla sveitarfélags og einstakar ákvarðanir á hálfu þess séu í samræmi við reglur um fjármál sveitarfélags, ábyrga fjármálastjórn og upplýsingaskyldu sveitarfélaga.“

Þetta var gert meðfram endurskoðuninni ásamt því að farið var sérstaklega yfir hvort bókhald, ársreikningar og fjárhagsáætlun sveitafélagsins væri í samræmi við reglugerð nr. 1212/2015 um bókhald, fjárhagsáætlanir og ársreikninga sveitarfélaga. Einnig var farið yfir reglugerð nr. 502/2012 um fjárhagsleg viðmið og eftirlit með fjármálum sveitarfélaga og skuldahlutfall og skuldaviðmið endurreiknað.

Almennt gerum við engar verulegar athugasemdir við stjórnsýslu sveitarfélagsins en viljum benda á mikilvægi þess að vanda til verka við gerð fjárhagsáætlana og nýta það sem eftirlitstæki með þróun raunkostnaðar. Markmið með kröfu um gerð viðauka við fjárhagsáætlun er að styrkja eftirlit og stjórnun vegna fjármála sveitarfélaga og gera skýrar formkröfur um þau frávik frá fjárhagsáætlun sem sveitarstjórn kann að þurfa að ákveða innan fjárhagsárs.

Persónuverndarlög

Í maí 2018 er áformað að ný persónuverndarlög taki gildi. Nýju lögini fela í sér auknar kröfur um innra eftirlit félaga og upplýsingaskyldu til einstaklinga og persónuþfyrvalda.

Mikilvægt er fyrir öll félög að yfirfara þær kröfur sem settar eru fram í lögunum og greina áhrif á meðferð persónuupplýsinga.

Innra eftirlit

Innra eftirlit er skilgreint sem allar þær reglur sem komið er á og aðgerðir sem sveitarstjórn eða stjórnendur viðhafa til þess að tryggja að rekstrarleg markmið eða önnur markmið í starfsemi sveitarfélagsins náist. Traust innra eftirlit einkennist af því að vera vel skilgreint, beinast að tilteknum markmiðum og vera eðlilegur þáttur í reglulegri, daglegri vinnslu á hvaða sviði sem er. Vísað er í kafla 3 hér á eftir varðandi innra eftirlit sveitarfélagsins.

Kjósarveitur ehf.

Samkvæmt fjárhagsáætlun Kjósarveitna ehf. fyrir árin 2016-2035 er ein af tekjuforsendum áætlunar niðurgreiðsla á húshitunarkostnaði á veitusvæðunum um 217,7 millj. kr. eða 65% af þeirri fjárhæð þ.e. 141,5 millj. kr. Þessi niðurgreiðsla barst félaginu í byrjun árs 2018. Þrátt fyrir þessa niðurgreiðslu þarf að huga að endurfjármögnun hjá félaginu sem fyrst þar sem verulegur hluti af lánnum félagsins, eða um 465 millj. kr. fellur til gjalda haustið 2018.

Eins og fyrir Kjósarhrepp viljum við benda á mikilvægi þess að vanda til verka við gerð fjárhagsáætlana og nýta það sem eftirlitstæki með þróun raunkostnaðar. Mikilvægi þess er ekki síst þegar um verulega uppbyggingu er að ræða eins og hjá hitaveitunni.

1. Sérstök umfjöllunarefni framhald

Staðfestingar stjórnenda

Stjórnendur munu fyrir undirritun ársreiknings undirrita sérstakt staðfestingabréf til að staðfesta ýmsar upplýsingar í tengslum við reikningsskilin sem erfitt er fyrir okkur að staðfesta með öðrum hætti. Dæmi um slíkt eru ábyrgðarskuldbindingar, málaferli sem geta haft áhrif á reikningsskilin og reikningsliðir sem fylgir sérgreind áhætta varðandi mat og framsetningu í ársreikningi. Afrit af staðfestingabréfi er í viðauka I.

*Áhættumat og
áherslur*

2

2. Áhættumat og áherslur

Mat á áhættu og mikilvægi eru grundvallarþættir sem horft er til við skipulagningu og framkvæmd endurskoðunar. Þetta merkir að við beinum sjónum okkar sérstaklega að áhættusömum og verulegum liðum í reikningsskilunum. Leitast er við að skipuleggja endurskoðunina með skilvirkni í huga og liður í því er að taka mið af eftirlitsumhverfi sveitarfélagsins eins og kostur er. Lögð er áhersla á að yfirfara ferla í tengslum við gerð reikningsskilanna og verulega liði innan þeirra. Markmið með þessari yfirferð er m.a. að afla upplýsinga um eftirlitsaðgerðir stjórnenda.

Sviksemishætta er einn af þeim þáttum sem horft er til við áhættumat. Sviksemi m.t.t. reikningsskilanna er annað hvort tengd blekkjandi reikningsskilunum eða óheimilli ráðstöfun eigna. Við mat á hættunni á sviksemi er almennt horft til þriggja meginþátta sem oftast eru til staðar þegar sviksemi uppgötvast, þeir eru:

- Hvati, viðkomandi aðili/aðilar eru undir þrýstingi eða annarri hvatningu.
- Tækifæri, myndast vegna aðstæðna, t.d. ófullnægjandi eftirlit, ófullnægjandi aðgreining starfa, víðtækar heimildir.
- Viðhorf, viðkomandi aðili/aðilar réttlæta sviksemi, afstaða eða gildi þeirra sem eiga í hlut hjálpa til við að réttlæta óheimdarleika.

Við vekjum athygli á að gengið er út frá þeirri meginforsendu að reikningsskilin séu án rangfærslna vegna sviksemi. Endurskoðun er ekki sviksemisrannsókn. Hlutverk endurskoðandans hvað varðar sviksemi er að öðlast nægjanlega vissu um að reikningsskilin í heild séu án verulegra rangfærslna sem rekja má til sviksemi.

Hættan á að stjórnendur sniðgangi eftirlitsaðgerðir er almennt skilgreind áhætta m.t.t. sviksemi, sama á við um tekjuskráningu.

Verulegir liðir í reikningsskilum eru áhersluþættir í endurskoðun. Við endurskoðun Kjósarhrepps höfum við horft sérstaklega til varanlegra rekstrarfjármuna og skulda við lánastofnanir. Þetta eru umfangsmestu liðirnir í reikningsskilunum.

Matskenndir liðir eru einnig sérstakur áhersluþáttur við endurskoðun. Í reikningsskilum Kjósarhrepps eru matskenndir liðir eins og varanlegir rekstrarfjármunir, mat á óinnheimtum skatttekjum og mat á niðurfærslu skammtímakrafna.

2. Áhættumat og áherslur

Í tengslum við skipulagningu endurskoðunarinnar höfum við skilgreint og metið helstu áhættuatriði. Endurskoðunaraðgerðir okkar taka mið af þessu áhættumati. Í töflunni hér fyrir neðan er yfirlit um helstu áhættur, endurskoðunaraðgerðir og niðurstöður endurskoðunarinnar.

Áhættuþáttur	Endurskoðunaraðgerðir	Niðurstaða
Sniðganga stjórnenda gagnvart eftirlitsumhverfi Stjórnendur eiga möguleika á að sniðganga eftirlitsaðgerðir bæði m.t.t. ráðstöfunar eigna og færslna í fjárhagsbókhaldi. Vegna eðlis málsins er áhætta vegna þessa skilgreind í tengslum við endurskoðun allra félaga.	<ul style="list-style-type: none">• Endurskoðun verulegra færslna og leiðréttinga færslna.• Endurskoðun reikningshaldslegs mats stjórnenda.• Gagnaendurskoðun allra helstu liða reikningsskilanna.	Endurskoðun okkar hefur ekki leitt í ljós atriði sem benda til sniðgöngu stjórnenda gagnvart eftirliti.
Tekjuskráning Hættan á að tekjur séu skráðar án tilvistar eða á röngu tímabili.	<ul style="list-style-type: none">• Fara yfir að skatttekjur séu í samræmi við úthlutun ríkisins.• Úrtaksprófanir á aðrar tekjur. Samanburður við samninga og greiðslur.• Prófa hvort lotun tekna sé í samræmi við reikningsskilareglur.	Endurskoðun okkar hefur ekki leitt í ljós atriði sem benda til þess að tekjur séu rangar.
Varanlegir rekstrarfjármunir Hætta á rangri skráningu á varanlegum rekstrarfjármunum.	<ul style="list-style-type: none">• Yfirfara eignfærslur ársins.• Yfirfara afskriftir ársins.	Endurskoðun okkar hefur ekki leitt í ljós atriði sem benda til rangrar skráningar varanlegra rekstrarfjármuna.

2. Áhættumat og áherslur framhald

Áhættuþáttur	Endurskoðunaraðgerðir	Niðurstaða
Skuldir við lánastofnanir Hættan á að langtímaskuldir sveitarfélagsins séu ekki færðar í samræmi við undirliggjandi samninga.	<ul style="list-style-type: none">• Yfirfara lánasamninga.• Utanaðkomandi staðfestingar lánastofnana.• Endurútreikningur áfallinna vaxta og verðbóta í árslok.	Endurskoðun okkar hefur ekki leitt í ljós atriði sem benda til frávíks vegna skulda við lánastofnanir.
Rekstrarkostnaður Hættan á rangri lotun og tilvist kostnaðar.	<ul style="list-style-type: none">• Úrtaksprófanir á kostnaði. Skoðað hvort reikningar séu samþykktir og bókaðir með viðeigandi hætti.	Endurskoðun okkar hefur ekki leitt í ljós atriði sem benda til þess að kostnaður sé rangt bókaður.

Innra eftirlit

3

3. Innra eftirlit

Innra eftirlit

Í tengslum við endurskoðun okkar öflum við skilnings á innra eftirliti sveitarfélagsins, sér í lagi um þá liði sem tengjast mikilvægum fjárhagsferlum og reikningsskil sveitafélagsins byggja á. Innra eftirlit er skilgreint sem allar þær reglur sem komið er á og aðgerðir sem stjórn eða stjórnendur viðhafa til þess að tryggja að rekstrarleg markmið eða önnur markmið í starfsemi hvernar rekstrareiningar náist. Traust innra eftirlit einkennist af því að vera vel skilgreint, beinast að tilteknum markmiðum og vera eðlilegur þáttur í reglulegri, daglegri vinnslu á hvaða sviði sem er.

Aðgreiningstarfa

Innra eftirlitskerfi sveitarfélagsins uppfyllir ekki að öllu leyti þær kröfur sem gerðar eru til slíkra kerfa svo sem varðandi aðskilnað starfa, varðveislu eigna, skráningu, afstemmingar.

Við endurskoðun okkar kölluðum við eftir aðgangsheimildum beint frá fjármálastofnunum. Við yfirferð á þeim gögnum kom í ljós að einstaklingur hefur millifærsluheimild ásamt því að hafa bókunaraðgang í fjárhagsbókhalda sveitarfélagsins. Við viljum vekja sérstaklega athygli stjórnenda á áhættunni sem fylgir því að hafa ekki fulla aðgreiningu starfa í tengslum við meðferð fjármuna og bókhald sveitarfélagsins.

Viðaukar

I: Staðfestingabréf stjórnenda

4

Viðauki I: Staðfestingabréf stjórnenda, afrit

Viðauki I: Staðfestingabréf stjórnenda, afrit

PricewaterhouseCoopers ehf.
v/t Arna G. Tryggvadóttir
Skógarhlíð 12
105 Reykjavík

Kjós, 3. maí 2018

Staðfestingabréfi þetta er lagt fram í tengslum við endurskoðun og áritun ykkar á ársreikning Kjósartrepps fyrir 2017.

Markmið endurskoðunar ykkar er að láta í ljós álit á því hvort ársreikningur sveitarfélagsins gefi glögg mynd af atkomu sveitarfélagsins á árinu, efnahag þess í lok ársins og breytingu á **handbænu** fé á árinu í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskiatireglur.

Við staðfestum að við höfum allað okkur nauðsynlegra upplýsinga frá stjórnendum og starfsmönnum sveitarfélagsins sem þúa yfir viðeigandi þekkingu og reynslu. Í samræmi við framangreint staðfestum við eftirfarandi samkvæmt okkar bestu vifund:

Ársreikningur

- Við höfum upplýtt skyldur okkar, samnaber ákvæði í ráðningartbréfi dags. 2. janúar 2018, til að tryggja að ársreikningur Kjósartrepps sé í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskiatireglur og þá sérstaklega að ársreikningurinn gefi glögg mynd af atkomu, efnahag og breytingu á **handbænu** fé.
- Öll viðskipti hafa verið færð í bókhald og endurspeglast í ársreikningnum.
- Milkvægar forsendur sem eru notaðar af okkur við reikningshaldslegt mat, þar með talið mat á gangviti, eru við hæfi.
- Tekið hefur verið tillit til allra atburða eftir lok reikningsskiatadags sem kalla á leiðréttingar og/eda skýringar í ársreikningi samkvæmt lögum um ársreikninga og settum reikningsskiatireglum.
- Áhrif **óljéðrættra** mismuna á ársreikninginn, sem fram komu við endurskoðunina, bæði að hluta og í heild, eru óverulegir og hafa ekki áhrif á glögg mynd reikningsskianna.
- Í ársreikningi koma fram allar upplýsingar sem okkur er kunnugt um og skipta máli við mat á rekstrarhæfi sveitarfélagsins, þar með talið allar aðstæður, atburðir, og framtíðaráform sveitarfélagsins sem geta haft verulega þýðingu. Sveitarfélagið hefur einnig ásetning og getu til grípa til nauðsynlegra ráðstafana til að tryggja áframburðandi rekstrarhæfi.

Viðauki I: Staðfestingabréf stjórnenda, afrit

Upplýsingagjöf

- Við höfum veitt ykkur:
 - Aðgang að öllum fjárhagsupplýsingum og öðrum gögnum sem varða reikningsskilin og eru mikilvæg við gerð þeirra.
 - Vabótarupplýsingar sem þið hafið óskað eftir vegna endurskoðunarinnar.
 - **Óheftan** aðgang að starfsmönnum sveitarfélagsins vegna óflunar endurskoðunargagna.

Sviksemi og fylgni við lög og reglur

- Okkur er ljóst að stjórnendur sveitarfélagsins bera ábyrgð á því að skipuleggja, innleiða og viðhalda innra eftirliti til þess meðal annars að koma í veg fyrir og leiða í ljós sviksemi.
- Það er okkar mat að ekki sé veruleg hætt á að ársreikningur sveitarfélagsins sé rangur vegna sviksemi.
- Við höfum upplýst ykkur um alla þá vitneskju eða grun sem við kunnum að hafa um sviksemi sem gæti haft veruleg áhrif á sveitarfélagið eða reikningsskil þess og snerta stjórn, stjórnendur og starfsmenn sem gegna mikilvægu hlutverki í innra eftirliti.
- Við höfum gert ykkur grein fyrir allri vitneskju sem við höfum tengið frá núverandi og fyrirverandi starfsmönnum, greiningaraðilum, eftirlitsaðilum eða öðrum aðilum um ásakningar eða grun um sviksemi sem gætu haft veruleg áhrif á reikningsskil sveitarfélagsins.
- Við höfum upplýst ykkur um öll þekkt brot á lögum og reglum sem varða sveitarfélagið, eða grun um slík brot, og þhugað áhrif þeirra við gerð ársreikningsins.

Viðskipti við tengda aðila

- Við höfum upplýst ykkur um alla tengda aðila sveitarfélagsins. Í hverju tengslin eru fölgjin og öll viðskipti sveitarfélagsins við tengda aðila sem okkur er kunnugt um.
- **Skýrt** hefur verið frá öllum tengdum aðilum og öllum viðskiptum sveitarfélagsins við þá og gerð grein fyrir þeim í samræmi við kröfur laga um ársreikninga og settra reikningsskilareglna.

Viðauki I: Staðfestingabréf stjórnenda, afrit

Málaferli og skuldbindingar

- Við höfum upplýst ykkur um öll yfirstandandi og möguleg málaferli og kröfur á hendur sveitarfélaginu, sem við höfum vitneskju um, og gælu haft áhrif á ársreikninginn. Áhrif þeirra hafa verið færð í reikningsskilin og skýrt frá þeim í samræmi við kröfur laga um ársreikninga og settra reikningsskiatreglna.

Virðingarfyllt,

Oddviti

Sveitarstjóri

© 2018 PricewaterhouseCoopers ehf. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to the PricewaterhouseCoopers ehf. which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited. Each member firm is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.